

אמנות

תיאטרון

בין החיים לאמנות

פונדק הרוחות (התיאטרון הקאמרי; מאת נתן אלתרמן, הבמאי גרשון פלוטקין; תפארה — אריה נבון) היא מחזהו הראשון של נתן אלתרמן, וכשלונו השני כמחזאי. כנרת כנרת, מחזהו השני שהוצג לראשונה, הקדים אותו בכשלון אמנותי, אם כי לא מסחרי.

יחד עם זאת, זהו מחזה העולה ברמתו בהרבה על זו של כנרת כנרת. יתר על כן, כדאי לראות את הצגת המחזה ולו רק בשל ערכיה הצורניים המחפים על חולשתה התוכנית.

זוהי הצגה אסתטית, הכובשת את העין בעיקר בשל תפארתו המבריקה והבלתי רגיזה של אריה נבון, החורגת כאן בהרבה מעבר לפונקציה של תפארת-תיאטרון. נעים לחזות ולהאזין לקטעי הפזמונים המשובצים לאורך המחזה, ושעל פי רוב אינם חלק מהותי ממנו, ותכליתם כמפגי המאמץ שבעיקר אחרי המחזה ניכרת בגלוי. גם קטעי הפיוט האלתרמני הם מסברי-אזניים, והם מלחים בחידודי-מילים ובשעשועילשון. אולם במחזה עצמו לא השכיל אלתרמן עדיין להפוך משורר למחזאי.

"עולם שנעשה כחיץ..." פונדק הרוחות היא אגדה סמלית-פיוטית על האהבה הקיימת מעבר למושגי זמן ומקום, מתג גשת בחוקי המציאות וגוברת עליהם. האגדה, שיש בה לכשעצמה, קסם רב, מספרת על הננאל (יוסף ידן) הנוטש את אהובתו נעמי (נינט דינר) כדי למצוא את עצמו ככנר. הוא משעבד את נעמי לחלפון, למשך 12 שנה, בהן הוא מצליח לגרוף כסף, כבוד והצלחה. כתום 12 השנים שוב אין לו חפץ באהובתו ורק מאוחר יותר, כאשר הממון והכבוד מסתלקים ממנו, מנסה הוא לשוב אליה, אלא שעתה היא שייכת לקבצן (זלמן לביוש) — המסמל בדמותו את הגורל והרמתו.

מגרעתו הגדול ביותר של המחזה היא בכך, שאין הגיבורים מקיימים את העלילה — אלא היא מקיימת אותם. אף דמות במחזה, להוציא אולי את דמותו של בן החלפן (עודד קוטלר) המתאהב בנעמי, אין לה קיום בזכות עצמה ואף לא בזכות הסמל שהיא מייצגת. הקונפליקט העקרי של המחזה, הוא הניגוד בין החיים לבין האמנות, אינו בא לידי ביטוי דרמטי מוחשי, מתמסס לאורך 12 תמונותיו של המחזה.

בסגנון הכתיבה של מחזה זה, התסרט את תכונות הצמצום והגיבוש, ההכרחיות בתיאטרון, נוטה אלתרמן לשקספיריות, מבלי שתהיה לו היכולת לטעון סגנון זה במטען מספיק של רגשות ויצרים. כתוצאה מכך, אין אף תפקיד במחזה, ושוב להוציא את תפקידו של עודד קוטלר, המאפשר לשחקן גיבוש דמות בימתית של ממש. אלתרמן גופו מדבר מפי כל הדמויות, מבלי שתהיה אפילו לאחת מהן שפה ואישיות משלה.

יתכן וכאן טמון גם כשלונו הגדול של הבמאי, שלא השכיל לסחוט מהמחזה את מה שמתחת לפני השטח.

ואם חנה מרון, בתפקיד הפונדקאית, כוונה בשת את הקהל בסערה, הרי זה בזכות צורת הגשת פזמוני הפונדקאית שלה, שהוא ללא ספק גולת הכותרת של ההצגה. נקודה חלשה אחת במסכת החסרונות

הלן שפירו רוקדת טוויסט* אל תנהג בי כבידה

הלהקה את מלוא יכולת הביטוי הפנטומי מית שלה. זהו תיאטרון המספק ביודור מעולה ומובן לכל.

זמרה

אליה בת 16

בני הנער הנערות הפזמונים על דלתות אולם קולנוע תל-אביב. לא היה להם כרטיס, אבל הם רצו בכל זאת להכנס. הם דפקו בדלתות, בעטו בהן, גרמו נזק של מאות לירות.

בפנים, על הבמה המוארת, עמדה אותה שעה זמרת שגילה לא עלה על גילם של מעריציה שהתדפקו על הדלתות בחוף ושי מילאו את האולם מבפנים. כי הלן שפירו, הצעירה היהודיה בת השש-עשרה, הפכה תוך שניות לאילת מליוני בני טפס-עשרה ברחבי-העולם.

שירי-שפיר למזל. סיפור הקריירה של הלן, נשמע כסיפור שלא יאמן. היא נולדה להורים יידי לונדון שהורי הם הגיעו לאנגליה מרוסיה. אביה, חייט במקצועו, דאג לשלוח את בתו לבית-הספר הצממי, לאחר מכן לחינוך.

אולם יותר משהלן אהבה ללמוד, אהבה לשיר. "אמא אומרת לי שהתחלתי לשיר כבר מגיל שלוש", אולם הלן זוכרת את שנתה השלוש-עשרה, כשנת המפנה בחייה. "גרשמתי או לבית-ספר לזמרה בלונדון", היא מספרת. "שמעתי שמבית-ספר זה יצאו זמרים מפורסמים באנגליה והחלטתי לנסות את מזלי".

למזלה של הלן שמע אותה אישית, מנהל בית-הספר, עמד מיד על קולה הבלתי רגיל. החליט להעניק לה שעורים נפרדים. כעבור שנה עמדה בפני מבחן ההקלטה הראשון. **חיים כפוליים**. שיר אותו היא שרה, שחובר במיוחד עבורה הוא אל תנהג בי כבידה. מספרת היא: "מתברר השיר חשב עלי כשכתב אותו. אני הייתי בטוחה שהוא ילך, כי הוא ביטא בדיוק מה שכל נער ונערה בגילי חושבים על המבוגרים".

תוך ששה שבועות עלה השיר למקום השלישי במצעד הפזמונים הבריטי. הלן הקי ליטה מיד שיר נוסף, אינך יודע, והוא הרקיע למקום הראשון.

הלן היתה מסוחררת. היא נאלצה לעזוב את ספסל הלימודים, (לא יכולתי לנהל חיים כפולים. בבוקר לשבת ליד שולחן הכתיבה ובלילה למהר להוטעות") התמסרה כולה לזמרה. במשך חודשים ספורים הפכה לזמרת המבוקשת ביותר בתחנות הרדיו והטלביזיה. הופיעה בשלושה סרטים.

כפי שהתגלתה השבוע בהופעותיה בארץ, חסרה הלן אישיות בימתית, ניחנה לעומת זאת בקול עמוק וברגישות מיוחדת. למרות שחסרה כאן את תזמורתה הקבועה, המקי הלה המלווה אותה והאמצעים הטכניים ה"משפרים את שירתה בהקלטה, הצליחה לכ" בוש את הקהל, אם לא דרך עיניו, לפחות דרך אוניו.

של המחזה, היא ביקורת האמנות המופיעה בו, בעיקר בסצנות הפונדק, הנראות כלקרי חות מתוך סרט הוליבורי על ביטניקים. עצם הנסיון לבקר אמנות באמצעים אמנותיים הוא אבסורד הטומן בתוכו את כשלונו. איך אומר הננאל במחזה, בביקורתו על האמנות: "עולם שהדברים המכונים אדם, שמים, אושר, בכי, מוות, מרחמים בו כשיחות דקות של טעמי מקצוע, עולם אשר המחשבה על צער חי, לא יצוק בפסל, על צער לא מומחז, לא מתזמר, על דם ובכי של ממש, על ארץ ושמים לא מצויי רים, אינה תופשת בו אף חלק המאה מן המקדש... עולם שנעשה כחיץ בינינו לתבל חיה".

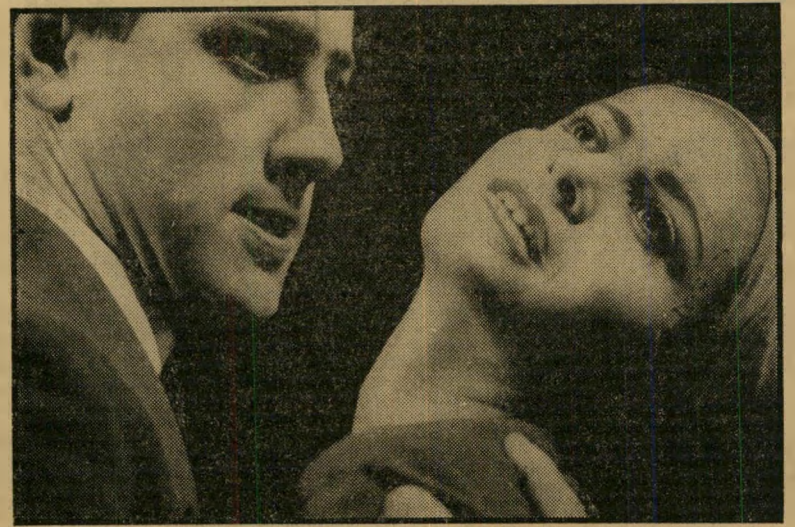
וזהו בדיוק תאור עולמו הדרמטי של פונדק הרוחות.

בידור ועולה

תיאטרון הפנטומימה הפורני הוא תיאטרון אשר ייעודו הוא, לפי ניסוח רשי מ', "להיות תיאטרון של התנועה השירית, תיאטרון שביטא אהת ריאליסטית באמצעים חזותיים בהשאת הספרות והתייחס, עם זיקה מיוחדת להומאניזם".

במציאות, מחוץ למס השפתיים הרעיוני, זהו תיאטרון המשתמש בפנטומימה כאמצעי-בידור עממי. הפנטומימה של הנריק טומשבסקי, מנהל הלהקה והכוריאוגרף ש" לה, אינה בדיוק זו לה רגילים בעולם ה" מערבי. זהו משהו בין תיאטרון באלט ל" פנטומימה, הנעזר בתפארות ותלבושות, מתבסס יותר על משחק צחת מאשר על ה" יכולת הסכנית של בודדים.

באמצעים אלה מעלים הפולנים סידרת מע" רכונים משעשעים ומרהיבים, שכוחם הוא בתיכונם וברעיונות הכוריאוגרפיים שלהם, יותר מאשר בביצוע. שיאה של ההצגה היא הצגת מחזהו של בוכנר, וויצק, בה מפגינה

דינר וקוטלר ב"פונדק הרוחות" אלתרמן מדבר מפי כולם

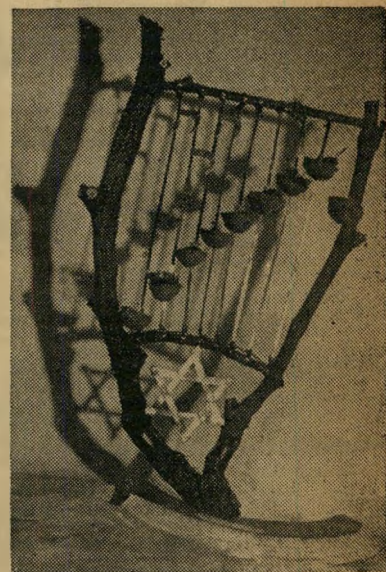
* עם כתב העולם הזה, אורי אלוני, במועד זון כליף ביפו.

מאות ילדים מכל הגילים ובכל חלקי הארץ שקדו וטרחו לשלוח את פרי יצירותיהם לתחרות הארצית של "החנוכיה היפה של תשכ"ג" שיוזמה על-ידי חברת "אמשיראגו".

בתערוכת החנוכיות, שהתקיימה ב"בית-הסופר" בתל-אביב, התפעלו הצופים, מקרב חוגי המחנכים והצבור הרחב, מהדמיון והכשרון שהתגלו ב"עבודות הילדים.

עם 559 הדגמים נמנו חנוכיות עשויות במתכונת ספינות או מטוסים, צפורים או כלי מוסיקה (כחנוכיות הנבל שבתמונה).

תחרות החנוכיות — מבצע ראשון בסוגו בארץ — באה לעודד מלאכת

מחשבת ועבודת-יד בקרב התלמידים ונוכח ההשתתפות הכלל-ארצית ש" עוררה — השיגה את מטרתה.

ועדת השופטים המורכבת ממחנכי כים, סופרים ואנשי אמנות, קבעה את הפרסים הבאים:

300 ל"י לכתה המצטיינת,

300 ל"י לתלמיד המצטיין,

3 פרסים איזוריים — כיריים של "אמשיראגו" ופרסי תגמול.

* התערוכה תוכננה על-ידי מר ש. נוי, מורה למלאכה, ואורגנה על-ידי פרטוס טל-אריאלי.